

Hur tungt väger Borgs budget?

”Inte tillräckligt” I dag presenterar regeringen sin vårbudget. Alliansen har redan flaggat för satsningar på arbets- och bostadsmarknaden – men det är inte tillräckligt, enligt ekonomer som SvD Näringsliv talat med. –Min bedömning är att man kan göra mer, säger Lars Calmfors, professor i nationalekonomi.

Anders Borg presenterade vårpropositionen vid en presskonferens på måndagsmorgonen.

Foto: Lars Pehrson

16 april 2012 kl 06:40, uppdaterad: 16 april 2012 kl 22:06 "Inte tillräckligt"

Regeringen har länge kritiserats för att driva en allt för tam finanspolitik. När finansminister Anders Borg i dag presenterar vårbudgeten är därför förväntningarna höga. Traditionellt sett innehåller vårbudgeten däremot sällan några skarpa förslag, och ska man tro Konjunkturinstitutets (KI) prognoser så kommer Borgs finansiella satsningar vara blygsamma.

– Regeringen kommer nog inte sätta ner foten helt, men vår prognos är att det kommer hamna på 8 miljarder kronor, säger Jesper Hansson, prognoschef på KI, och fortsätter:

– Vi tror inte att det kommer komma några åtgärder inför 2012 utan det förväntas snarare att skickas ut indikationer kring vad som kommer under nästa år.

Enligt Jesper Hansson är 8 miljarder en tillräckligt stor summa för att budgeten ska hållas oförändrad.

– Om regeringen skulle välja att inte göra någonting så skulle överskottet i budgeten stiga för varje år. Skatterna följer ju med när BNP ökar men det gör inte flera av utgifterna, som exempelvis barnbidragen. 8 miljarder är tillräckligt för att hålla budgeten oförändrad, säger han.

Lars Calmfors, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet, har högre förväntningar på regeringen. Med tanke på det ekonomiska läget i övriga Europa ser han gärna att Anders Borg gör en mer expansiv politik det kommande året. Några av de satsningar som Calmfors efterfrågar är att regeringen gör investeringar i infrastrukturen, att de tillfälligt höjer skattebidragen till kommunerna – och höjer taket i a-kassan.

– Arbetslöshetsförsäkringen har blivit allt för restriktivt. Taket och grundbeloppet för försäkringen har nominellt sett legat stilla sedan 2002, och jag tycker att det har gått för långt egentligen. Låter man taket ligga stilla så sjunker ersättningsgraden för dem som hamnar över taket. Och det blir det fler och fler som gör, säger han.

I förra veckan bjöd regeringen ett smakprov på satsningar som man kommer att göra under det kommande året. I en artikel på DN Debatt skrev alliansledarna att den osäkra ekonomiska utvecklingen gör att Sverige behöver goda marginaler i finanserna, vilket i sin tur gör att reformutrymmet begränsas.

Trots det flaggar de för en handfull reformer, bland annat en sänkning av arbetsgivaravgiften, en satsning nystartsjobb, subventionerade anställningar och mer resurser till forskning. Man kommer dessutom lämna en proposition till riksdagen om en satsning på infrastruktur.

Regeringen gjorde även ett utspel där man lovade att sänka fastighetsavgiften och förlänga avgiftsfriheten vid nybyggnation, sänka bolagsskatten – samt göra det lättare att hyra ut bostadsrätter.

Det är inte tillräckligt, enligt Lars Calmfors.

– Nu har vi inte sett några siffror än, men det verkar mest vara satsningar på bostäder och insatser av arbetsmarknadspolitisk karaktär. Det ser ut som att man kommer att vara väldigt återhållsam och att man kommer tycka att man har ett litet reformutrymme. Min tolkning är att de planerar att göra väldigt lite.

Socialdemokraternas Fredrik Olovsson, vice ordförande i riksdagens finansutskott, är inne på samma linje.

– Det var väldigt tomt på nyheter. Man får verkligen försöka tolka det de menar: slår de fast att de åtgärder de redan har gjort är bra, eller ska de förstärka? De har redan sänkt arbetsgivaravgifterna för unga, de har nystartsjobb och andra subventionerade anställningar. Det är svårt att se hur de tänker helt enkelt, säger han.

Ser du något positivt i de satsningar som regeringen flaggar för?

– Det är klart att det är viktigt att vi är försiktiga med våra offentliga finanser, det är viktigt att ha ordning och reda i ekonomin i turbulenta tider vilket är en utgångspunkt vi delar. Sen kommer vi till frågan om jobben och där har vi en för hög arbetslöshet, där krävs det insatser, säger Fredrik Olovsson.

SÅ SÄGER EKONOMERNA

Lars Calmfors, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

”Satsa mer krut på infrastruktur”

Enligt Lars Calmfors väljer regeringen traditionellt sett att krympa reformutrymmet i kristider. Det hoppas han inte ska bli fallet i och med årets vårbudget.

– Reformutrymmet ska ju egentligen inte påverkas negativt av att det är dåliga konjunkturer. Tvärtom kan man då vara mer generös, och något jag skulle vilja se är att man inte väljer att föra en restriktiv politik. Många länder måste göra det för att de har stora underskott och skuldproblem. Men ur ett internationellt perspektiv så ska de länder som har ett överskott och goda offentliga finanser vara mer expansiva.

I övrigt ser han gärna att regeringen väljer att lägga mer krut på infrastrukturinvesteringar, samt att man höjer taket för arbetslöshetsförsäkringen, som inte har förändrats sedan 2002, enligt Lars Calmfors.

– Jag skulle vilja se en höjning av taket i a-kassan och att man indexerar den till lönenivån så att det följer genomsnittslönen. Det kan ju inte vara meningen att taket ska ligga still i all evighet.

– En reform som regeringen har flaggat för är en förändring av försörjningsstödet. Bakgrunden är att den som har försörjningsstöd och tar ett jobb får sitt stöd minskat med lika mycket pengar som jobbet ger. Det innebär att små påhugg, som att exempelvis skotta snö eller ger små inkomster, inte märks ekonomiskt. Den behöver inte kosta så mycket, så den tror och hoppas jag kommer med.

Precis som Lars Calmfors är han skeptisk till att regeringen traditionellt sett väljer att växla ner och krympa reformutrymmet vid konjunkturedgångar.

– Sverige har väldigt goda statsfinanser, både när det gäller budgetunderskott och statsskuld. Det var faktiskt så att vi under krisen hade ett budgetunderskott på 100 miljarder, ändå genomförde regeringen ytterligare ett jobbskatteavdrag. Då var det uppenbarligen inte så viktigt att krympa reformutrymmet som nu.

– En tolkning till varför de gör så är att man inte vill bränna sina få idéer på reformer innan valåret. En annan är att man är osäker på det parlamentariska läget.

Anne-Marie Pålsson, docent i nationalekonomi vid Lunds universitet. Före detta riksdagsledamot.

”Dags att ge upp överskottsmålet”

– Det är dags att ge upp överskottsmålet och ersätta det med ett balansmål. I dag ska statens budget visa ett överskott på 1 procent över en konjunkturcykel, skulle man istället ha ett mål på att gå plus minus noll, frigör det i genomsnitt 35 miljarder kronor per år. Det är väldigt mycket pengar som skulle kunna gå till nödvändiga infrastruktursatsningar, som tåg och att skynda på utbyggnaden av elnätet.

– Jag vill se en betydligt mer expansiv budget, med rejäla satsningar på infrastruktur, renovering av miljonprogrammet som står och förfaller, förstärkt stöd till utbildning och forskning, och att man underlättar för småföretagen och förenklar 3:12-reglerna. Det är många länder som behöver göra den här typen av investeringar. I det här konjunkturläget är det viktigt att de nationer som har möjligheten tar sitt ansvar och satsar. Skattebetalarnas pengar ska användas till att investera i Sverige för framtiden, inte till att amortera en redan mycket låg statskulld.

Lena Hagman, chefekonom på arbetsgivarorganisationen Almega.

”Problem att hitta anställda”

– Jag hoppas att Anders Borg satsar på arbetsmarknadspolitiken, och då framförallt på strukturomvandlingen i den kunskapsintensiva tjänstesektorn. Regeringen pratar enbart om hur man ska minska utanförskapet och få in lågutbildade på arbetsmarknaden.

– Det är givetvis också viktigt, men i dag har vi klara matchningsproblem, där industrin har jätteproblem med att hitta högkvalificerade anställda, samtidigt som man inte anpassar politiken för att öka tillgången på välutbildade. Det ger flaskhalsar som kommer ge problem när konjunkturen vänder.

– Vi vill att man ser över skattepolitiken, sänker marginalskatten och tar bort värnskatten. Utbildning ska löna sig. Företagen är konkurrensutsatta, hittar de inte den personal de behöver, finns det inget som säger att de stannar i Sverige på sikt.

Therese Larsson Reporter Näringsliv
08-13 51 21 therese.larsson@svd.se

Kristoffer Törnmalm
08-13 50 00 kristoffer.tornmalm@svd.se